



ב"ה

פרשת תצוה

אין זה ענין שתלוי ב"הצבעה"

בנוגע ל"שמן זית זך"¹ - איתא במדרש רבה פרשת תצוה בתחלתו: "הא היכי דמי² זית רענן יפה פרי תואר קרא ה' שמך, וכי לא נקראו ישראל אלא כזית הזה בלבד, והלא בכל מיני אילנות נאים ומשובחים נקראו ישראל, בגפן ותאנה וכו' רמונים, ובא ירמיה לומר זית רענן יפה פרי תואר, אלא מה הזית הזה עד שהוא באילנו מגררין אותו ואחר כך מורידין אותו מן הזית. . חובטין אותו וכו' ואחר כך נותנין את שומנן, כך ישראל וכו'. דבר אחר מה ראה ירמיה למשול אבותינו כזית, אלא כל המשקין מתערבים זה בזה, והשמן אינו מתערב אלא עומד, כך ישראל אינם מתערבים עם העובדי כוכבים וכו'. דבר אחר כל המשקים אדם מערב בהם ואינו יודע איזה תחתון ואיזה עליון, אבל השמן, אפילו אתה מערבו בכל המשקין שבעולם, הוא נתון למעלה מהן, כך אבותינו בשעה שהיו עושים רצונו של מקום נצבים למעלה מן העובדי כוכבים וכו'".

והענין בזה - שהחשיבות של המשקה שיוצא מן הזית היא גדולה יותר מהחשיבות של המשקה שיוצא משאר הפירות, כולל גם המשקין שהם חשובים יותר מהפירות עצמם.

ובהקדמה - שבנוגע למשקין שבאים מפירות יש כאלו שאינם חשובים כמו הפירות עצמם, שלכן על הפירות מברכים ברכה חשובה יותר: "בורא פרי העץ", ואילו על המשקה מברכים רק "שהכל נהיה בדברו"; אך יש משקין שחשובים יותר מהפירות עצמם, וכמו יין, שמברכים עליו ברכה מיוחדת: "בורא פרי הגפן", שהיא חשובה יותר מאשר ברכת "בורא פרי העץ" שמברכים על הענבים.

¹ ר"פ תצוה.

² ירמ' יא, טז.

ובזה גופא - השמן הוא החשוב ביותר מכל המשקין שחשובין יותר מהפירות עצמם³. ועד כדי כך, שכל החשיבות של הזית היא בגלל שנותן שמן, כלשון הכתוב בנוגע למינים שנשתבחה בהם ארץ ישראל: "ארץ זית שמן"⁴, היינו, שכל החשיבות של הזית היא להיותו "זית שמן", "זית אגורי ששמנו אגור בתוכו"⁵ - שלא מצינו זאת בשאר הפירות, כמו "גפן", שלא נאמר "גפן יין", אלא "גפן" סתם.

ומבאר במדרש במה מתבטאת מעלת השמן לגבי שאר המשקין - ש"כל המשקין מתערבים זה בזה, והשמן אינו מתערב אלא עומד".

ומוסיף במדרש עוד פרט - שלא זו בלבד ש"השמן אינו מתערב אלא עומד" (שענין זה יכול להיות בכמה אופנים, שנשאר למעלה או למטה או באמצע), אלא עוד זאת, ש"נתון למעלה מהן".

וכן הוא בנוגע לבני ישראל שנמשלו לזית שממנו יוצא שמן - שהם "עם לבדד ישכון"⁶, ש"אינם מתערבים עם העובדי כוכבים", ולא זו בלבד שהם "לבדד" (שמצד זה יכולים להיות גם למטה או באמצע), אלא עוד זאת, ש"נצבים למעלה כו".

ואף על פי ששאר העמים הם הרוב, והתורה עצמה אומרת ש"אחרי רבים להטות"⁷ - אין זה נוגע לבני ישראל, שאינם יכולים להתבטל, כיון שניכרים תמיד בפני עצמם (כי, רק ענין שאינו ניכר בפני עצמו, יכול להתבטל, מה שאין כן ענין שניכר תמיד בפני עצמו, אינו יכול להתבטל), בדוגמת השמן שאינו מתערב עם שאר המשקין, ולא עוד אלא ש"נצבים למעלה", בדוגמת השמן ש"נתון למעלה מהן".

וזהו ענין טבעי שלא ניתן לשינוי, ואינו תלוי ב"הצבעה"; גם אם יבואו החכמים הכי גדולים, וכל מלכי מזרח ומערב, ויצביעו ששמן צריך להתערב עם שאר המשקין - לא יוכלו לשנות את טבע השמן. ועל דרך זה בנוגע לבני ישראל שאינם מתערבים עם שאר האומות - שאין זה ענין שתלוי ב"הצבעה" שיוכלו להצביע ולהחליט שבני ישראל יכולים להתערב עם שאר האומות, אלא זהו ענין טבעי שאינו ניתן לשינוי.

ויש להוסיף בזה - בנוגע לסדר הענינים שבדברי המדרש:

³ ומה שאין מברכים עליו ברכה מיוחדת - הרי זה לפי שאינו ראוי למאכל אדם (ראה שו"ע אדה"ז או"ח סר"ב ס"י. וש"נ), שזהו ענין בפני עצמו.

⁴ עקב ח, ח.

⁵ פרש"י תבוא כו, ב.

⁶ בלק כג, ט.

⁷ משפטים כג, ב.

לכל לראש ישנו הענין ש"השמן אינו מתערב אלא עומד", ולאחרי זה בא הענין ש"נתון למעלה מהן". ועל דרך זה בנוגע לבני ישראל, שכדי שיהיו "נצבים למעלה מן העובדי כוכבים" - והרי הכל מודים שכל אחד מישראל חפץ בכך – צריכים להיות במעמד ומצב ש"אינם מתערבים עם העובדי כוכבים", ודוקא על ידי זה באים לענין השני, ש"נצבים למעלה מן העובדי כוכבים".

ובהקדמה לכל זה מבואר במדרש שצריך להיות ענין הכתישה ("חובטין אותו וכו'") ורק אז נותן הזית את השמן ש"אינו מתערב אלא עומד", ולא עוד אלא ש"נתון למעלה מהן".

וזוהי הסיבה שיהודי יכול לטעות בענין זה - בגלל שחסר אצלו ענין הכתישה!

ואין הדבר תלוי אלא ברצונו, ולא נדרשת השתדלות גדולה, אלא רק קצת כתישה כי, אף על פי שנאמר "כתית", הרי השמן הכשר למנורה הוא רק השמן הראשון⁸ שיוצא בכתישה קלה בלבד (ורק למנחות כשר אפילו שלישי שבשלישי)⁹, שעל ידה מתגלה השמן ש"אגור בתוכו" וממתין לכתישה קלה כדי להוציא את שמנו; ועל דרך זה בנוגע לבני ישראל, שאם רק תהיה כתישה קלה, אזי בודאי יתגלה הענין ש"ישראל אינם מתערבים עם העובדי כוכבים", ו"נצבים למעלה מן העובדי כוכבים".

קטע משיחת ש"פ בהעלותך, ט"ז סיון, רשימת השומעים בלתי מוגה.

תו"מ ה'תש"ל חוברת ע' 8.

⁸ ראה פרש"י ר"פ תצוה: טפה ראשונה.

⁹ ראה מנחות פו, א. רמב"ם הל' איסור"מ פ"ז ה"ח ואילך.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולע"נ הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"י ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צביה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה